

21. DUY ĐỨC HỌC, DUY TÀI NGHỆ. BẤT NHƯ NHÂN, ĐƯƠNG TỰ LỆ. NHƯỢC Y PHỤC, NHƯỢC ẨM THỰC. BẤT NHƯ NHÂN, VẬT SANH THÍCH.

Chỉ đức học, chỉ tài nghệ

Không bằng người, phải tự gắng.

Nếu quần áo, hoặc ăn uống

Không bằng người, không nên buồn.

*****

21.1. Duy đức học, duy tài nghệ. Bất như nhân, đương tự lệ (*Chỉ đức học, chỉ tài nghệ. Không bằng người, phải tự gắng*)

Là cha mẹ nếu như có thể đề đức hạnh ở hàng đầu, thì đương nhiên sẽ xây dựng được giá trị quan về nhân sinh đúng đắn cho con cái các vị.

*****

21.2. Nhược y phục, nhược ẩm thực. Bất như nhân, vật sinh thích (*Nếu quần áo, hoặc ăn uống. Không bằng người, không nên buồn*)

Chúng ta phải hiểu được rằng cuộc sống không chỉ là không ngừng theo đuổi hưởng lạc vật chất mà thôi. Nếu như là cha mẹ mà chỉ biết đặt chữ “*tiền*” ở vị trí đầu tiên, vậy thì những đứa con mà họ đào tạo ra cũng sẽ coi tiền ở vị trí đầu tiên, trọng lợi và khinh nghĩa. Lúc đó chúng sẽ tranh tiền tài với ai? Đúng! Cho nên người tính không bằng trời tính.

Vậy thì chúng ta cũng phải suy nghĩ một chút: Đối với ăn uống, đối với áo quần, thậm chí đối với nơi cư trú, có phải có được tất cả cái gọi là hưởng thụ vật chất thì thật sự là tốt đối với cuộc sống hay không? Nếu như một người cả đời đều theo đuổi vật chất, sau đó họ chân thật rất vui vẻ, như vậy thì tôi cũng không có gì để nói. Tôi sẵn sàng thành toàn cho họ, cổ vũ họ. Nhưng vấn đề không phải vậy. Người mà chân thật chỉ hoàn toàn theo đuổi vật chất thì trong nội tâm của họ rất trống rỗng, luôn luôn đua đòi với người khác, hay so đi tính lại. Họ thấy người ta mua xe mới thì trong lòng cảm thấy vô cùng khó chịu. Đó được gọi là tự tìm phiền muộn, tự chuốc lấy phiền phức.

Cho nên tôi hỏi họ rằng: “*Mua được một bộ quần áo mới thì vui mừng trong bao lâu?*”. “*Một phút*”. Không đến nỗi thâm như vậy! Họ vui mừng trong ba ngày. Có thể khi quẹt thẻ thanh toán thì mất một nửa tiền lương tháng đó. Cho nên họ vui mừng trong ba ngày thì đau khổ trong một tháng. Hơn nữa sau khi mua về thì hôm sau họ lập tức mặc đến công ty và nói với đồng nghiệp rằng: “*Các vị có thấy tôi hôm nay có gì khác với mọi ngày không?*”. Nếu như gặp phải đồng nghiệp hồ đồ mà trả lời: “*Có không? Có khác sao?*”, thì họ sẽ phải giận đồng nghiệp muốn chết: “*Mình tốn bao nhiêu tiền như vậy, thế mà anh ấy còn không phát hiện ra. Như vậy thì thật là không thú vị chút nào!*”. Hơn nữa, họ lại còn phải khổ sở bởi vì người khác không nhìn thấy mình. Luôn luôn suy tính hơn thiệt! Cho nên thú vui này được gọi là hoại khổ (*chỉ vui trong chốc lát mà thôi, sau đó thì phải chịu đau khổ*). Cho nên thú vui mà con người theo đuổi đều là hư ảo, không có thật.

Niềm vui nào mới có thể làm cho con người vô cùng hạnh phúc, cảm thấy vô cùng có thật lực và niềm vui này từ trong nội tâm tỏa ra ngoài? Đó là những thú vui gì? **Hành thiện tối lạc** (*làm điều thiện là vui nhất*). Còn nữa, trong “Luận Ngữ”, Khổng Tử nói: “*Học nhi thời tập chi, bất diệc thuyết hồ!*”. Niềm vui trưởng thành, những điều này cũng sẽ khiến cho các vị pháp hỷ sung mãn và pháp hỷ sung mãn sẽ theo các vị cả đời.

³³ Bài học của chúng ta mấy ngày hôm nay đều đàm luận về vấn đề phải cẩn thận trong lời nói, hành động. Có những chi tiết nhỏ nhất của sự đối xử giữa con người với con người, chúng ta cũng phải rất là thận trọng, rất là cung kính.

Chúng ta có một câu cách ngôn nói rằng: “*Thanh thiên bạch nhật đích tiết khí, tự ám thất ốc lậu trung bồi lai, toàn càn chuyển khôn đích kinh luân, tự lâm thâm bạc xư đắc lực*”. Ý nghĩa của câu này muốn nói với chúng ta rằng một người có khí tiết vô cùng thanh cao đều là vào thời gian họ ở một mình, ở nơi người khác không nhìn thấy mà họ vẫn có thể “*lời nói đi đôi với việc làm*”, thì mới có thể đào tạo ra được khí tiết như vậy. Cho nên, những chi tiết nhỏ nhất trong cuộc sống cũng chính là học vấn to lớn.

“*Toàn càn chuyển khôn*”, căn bản của năng lực xoay chuyển càn khôn bắt đầu từ đâu? Từ “*lâm thâm lý bạc*”, từ chỗ họ đối với người khác, đối với mỗi một sự vật đều có thể cung kính, đều có thể cẩn thận để đối xử thì sau này họ mới có thể làm được việc lớn bởi thái độ cẩn thận này của họ đã từng chút một được tích lũy. “Chu Tử Trị Gia Cách Ngôn” cũng có nhắc đến: “*Khuất chí lão thành, cấp tắc khả tương y*”. Cho nên những người mà luôn luôn cẩn thận trong

---

³³ Bắt đầu tập 33

những chi tiết nhỏ nhất như thế này thì họ mới có thể chân thật làm tốt những việc đại sự. Nếu như những việc nhỏ nhất này mà không để tâm, thì rất có thể khi thật sự tiếp nhận một việc to tát, sẽ có rất nhiều vấn đề nhỏ nhất xảy ra, thậm chí còn có thể làm rối loạn manh mối.

Cho nên chúng ta là những người làm cha mẹ, đối với những chi tiết nhỏ nhất này cũng phải thường xuyên nhắc nhở con cái từ khi chúng còn nhỏ. Vậy thì chúng ta cũng phải luôn luôn quán chiếu, những khởi tâm động niệm của chính chúng ta đối với những việc nhỏ nhất này, để tiến thêm một bước là sửa chữa sai lầm, chân chính lại cho đúng.

Nếp sống của xã hội thời nay rất phù phiếm, rất tôn sùng sự hưởng thụ vật chất. Rất nhiều người có thể là trong nhà rất nghèo, sắp không có cái để ăn, nhưng quần áo thì phải mua rất đẹp, bởi vì họ phải mặc cho người khác ngắm. Có thể vợ con ở nhà đều đói bụng, nhưng họ vẫn cứ phô trương quá sức của mình. Thật ra thái độ nhân sinh của những người này rất là giả dối, vô cùng giả tạo.

Một người tôn trọng các vị từ đáy lòng của họ thì tuyệt đối không phải bởi trong túi của các vị có rất nhiều tiền. Có phải vậy không? Tuyệt đối không phải vậy. Khi trong túi của các vị có nhiều tiền mà họ đối với các vị rất lễ phép, vậy là đối với tiền của các vị. Đợi tiền trong túi của các vị cho họ hết rồi thì thái độ của họ đối với các vị có thể sẽ lập tức thay đổi. Cho nên mới nói: “*Quân tử chi giao đạm như thủy, tiểu nhân chi giao điềm như mật*” (Người quân tử kết bạn nhạt như nước, kẻ tiểu nhân kết bạn ngọt như mật). Tại sao kẻ tiểu nhân kết bạn lại ngọt như mật? Bởi vì họ có mục đích, cho nên họ sẽ hết sức nịnh bợ các

vị, nịnh hót các vị. Rất nhiều người trong tình huống này còn cho rằng những người này đã xem trọng họ, tôn trọng như vậy. Nhưng đến cuối cùng thì họ lại bị trúng phải quỷ kế của tiểu nhân. Tại sao người quân tử kết bạn lại nhạt như nước? Bởi vì người quân tử lấy đức để giao lưu quan hệ với bạn bè. Trong quá trình giao lưu thì trong cái sự nhạt đó lại có mùi vị chân thật, hàng ngày nhất quyết sẽ không đeo bám các vị.

Bởi vì hai bên đều hiểu rất rõ rằng chúng ta còn có trách nhiệm của người làm con, trách nhiệm của người làm cấp dưới, trách nhiệm của người làm chồng, người làm vợ. Cho nên mỗi người đều có rất nhiều bổn phận phải tận tâm, tận lực đi làm, họ sao có thể suốt cả ngày lãng phí thời gian ở bên cạnh các vị được. Họ nhất định sẽ nói: *“Đã hơn tám giờ rồi, không phải anh còn phải về để kể chuyện giáo dục đạo đức cho con cái anh nghe sao? Hãy mau về nhà đi!”*. Cho nên đây là *“mùi vị chân thật trong cái sự nhạt như nước”*. Trong cái sự nhạt đó lại bao hàm sự quan tâm lẫn nhau của hai phía, trong đó có sự thông cảm lẫn nhau.

Chân thật dù vật chất có sung túc đến mấy thì người khác cũng chưa chắc đã tôn trọng các vị. Thậm chí chỉ vì theo đuổi vật chất mà mình có thể rơi vào cái vực không đáy. Cho nên mới nói *“tham vọng là vực sâu”*. Chúng ta cũng đã nhắc đến: Bỏ ra một đồng tiền để mua một bộ quần áo rất đắt tiền thì vui được trong ba ngày, nhưng đau khổ trong bao lâu? Có thể tháng đó đều phải ăn mỳ ăn liền, làm hủy hoại thân thể. Nếu như nhìn thấy một chiếc xe đua rất đắt tiền có tên tuổi, các vị liền động tâm và đi mua chiếc xe đắt tiền có tên tuổi đó thì vui được trong một tháng, vui trong hai tháng. Hơn nữa trong quá trình vui đó

thì vợ của các vị sẽ bị đày vào lãnh cung bởi chiếc xe đó đã biến thành vợ của các vị. Hàng ngày các vị đều ở đó mà lau xe và coi vợ như là không thấy. Vui được một, hai tháng nhưng tiền vay lãi mua xe có thể trả trong hai năm, có thể ba năm. Cho nên trong thời gian này các vị có thể sẽ trả tiền lãi một cách đau khổ.

Hơn nữa, thực tế mà nói, một người thích theo đuổi những thương hiệu nổi tiếng, những món đồ đắt tiền, ví dụ khi họ đi được nửa năm, đi được một năm lại thấy xuất hiện kiểu mới, họ thấy người khác lái chiếc xe kiểu mới hơn của họ thì trong lòng họ có chút bất bình, lại động tâm muốn mua chiếc xe kiểu mới đó. Cho nên luôn luôn là chưa trả hết tiền vay thì đã lại phải chi ra một khoản tiền để mua chiếc xe mới, lại phải mua kiểu mới hơn. **Có thể cả đời người này họ sẽ biến thành nô lệ cho vật chất.** Không chỉ một mình mình biến thành nô lệ cho vật chất mà tất cả những người trong gia đình có thể cũng bị liên lụy.

Có người cảm thấy rằng: Phải mua bằng được tòa biệt thự lộng lẫy thì họ mới thể hiện được thân phận của họ. Có những người như vậy không? Có! Tổ tiên chúng ta có nhắc nhở rằng: “*Vạn quán gia tài*” (*tiền muôn bạc vạn*) thì hàng ngày cũng chỉ ăn mấy bữa? “*Nhật thực tam xan*” (*ngày ăn ba bữa*). Tại sao các vị phải khổ sở để đi theo đuổi những thứ phù phiếm? Tiền muôn bạc vạn thì ngày cũng chỉ ăn ba bữa. “*Quảng hạ thiên gian*”, cho dù nhà các vị có một nghìn căn phòng, buổi tối lúc đi ngủ các vị cũng chỉ cần bao nhiêu? Đêm nằm chỉ có sáu thước. Thật ra nhu cầu của con người đối với phương diện vật chất thì vô cùng ít. Cho nên mới nói: Biết thỏa mãn với cái hiện có thì sẽ luôn

vui vẻ. Các vị biết thỏa mãn với cái hiện có thì cuộc sống sẽ rất dễ chịu, rất đơn giản. Đây là phương thức rất tốt đối với thân tâm của các vị.

Cho nên từ điều đó chúng ta cũng phải hiểu được rằng: Ví dụ như các vị chú trọng về ăn uống, phải ăn thật ngon. Chúng ta có thể suy nghĩ một chút. Ví dụ như hàng năm, trước Tết mấy tháng, chúng ta thường xuyên nhận được thiệp mời đám cưới. Bởi vì cho dù có tiền hay không có tiền thì anh ấy cũng cứ lấy vợ về để ăn Tết cái đã. Kết quả là chúng ta nhận được nhiều thiệp cưới đến như vậy. Tôi cũng đã từng một tuần lễ đi ăn cưới ba đám liền. Ăn đến ngày thứ ba thì các vị có cảm giác cũng sắp ăn không nổi nữa, đều đầy là thịt cá như vậy. Những món béo ngậy như vậy sánh không bằng với đậu phụ, rau xanh đậm bạc, ăn vào cảm thấy nhẹ nhàng, dễ chịu.

Rất nhiều người theo đuổi nhà cao, cửa đẹp, vì rất có thể họ sợ rằng khi nói chuyện với người khác thì không thể nói được gì. Ví dụ như đối phương nói rằng: “*Tôi ở tòa biệt thự lớn lấy ở chỗ nào đó*”. Khi họ nghe thấy vậy, người khác có mà mình không có thì trong lòng rất khó chịu. Cho nên mình cũng phải cố gắng kiếm tiền, ngày làm, đêm cũng làm, cuối cùng cũng mua được một tòa biệt thự. Nhưng một năm họ có thể chỉ đến ở có ba lần, năm lần, mỗi lần cũng chỉ ở được có hai ba ngày rồi lại về. Nhưng họ lại phải thuê một, hai người đến trông coi tòa biệt thự đó. Xin hỏi: Những người này một năm ở đó bao nhiêu ngày? Hàng ngày họ đều ở trong tòa biệt thự đó. Cho nên, cuối cùng thì ai mới chân thật là người nhận được phước báo? Ai là người có phước báo? Những người được thuê đến ở được phước báo, còn người chủ tòa biệt thự thì phải vất vả kiếm tiền để trả khoản nợ mua tòa biệt thự. Cho nên, chúng ta phải suy nghĩ

cho thật kỹ càng. Rốt cuộc, cuộc sống như thế nào mới chân thật làm cho tâm chúng ta có sự phát triển tốt nhất, có sự điều tiết tốt nhất? Đó là không nên theo đuổi hưởng thụ những vật chất phù phiếm.

Chúng ta có một câu thành ngữ là: “*Đức tài kiêm bị*” (*đức tài vẹn toàn*). “*Đức*” ở trước, “*tài*” phía sau, cho nên câu thành ngữ này muốn nói với chúng ta rằng: Giữa đức và tài thì điều gì quan trọng hơn? Đức tài vẹn toàn, cho nên, đức so với tài thì quan trọng hơn. Cận đại có một nhà thư pháp được tôn xưng là vị Thánh thư pháp chữ thảo của đương đại, tên là Lâm Tấn Chi tiên sinh. Người Nhật rất tôn trọng đối với thư pháp của ông. Những nhà thư pháp Nhật Bản đến Trung Quốc đều đến nhà ông để thi lễ với ông. Họ vô cùng khâm phục thư pháp của ông, và cũng khâm phục con người ông. Lâm Tấn Chi tiên sinh từng nói rằng: “*Có đức, có tài mới yêu quý tài năng. Không đức, có tài thì đổ kị người tài năng. Có đức, không tài mới biết dùng người tài. Không đức lại không tài sẽ hủy diệt tài năng*”.

Cho nên nếu như có tuyển công nhân thì chúng ta phải lựa chọn người vừa có đức vừa có tài, nếu không thì ít nhất cũng phải chọn người có đức không có tài. Bởi vì đức hạnh của họ biết cách bao dung thì họ mới biết yêu thích cái tài năng của người khác. Họ biết được “*kiến nhân thiện, tức tư tề*” (*thấy người tốt, nên sửa mình*), họ sẽ biết cách quý trọng những nhân tài như vậy. Nhưng nếu như không có đức chỉ có tài, vậy thì tất nhiên họ sẽ đổ kị với người khác. Còn nếu như ngay cả tài họ cũng không có thì họ sẽ hủy hoại tài năng.

Vào thời Xuân Thu Chiến Quốc, ở nước Tần có một vị tể tướng tên là Lý Tư. Ông ấy không có đức chỉ có tài, cho nên thấy những người có tài thì ông ấy

rất đồ kỵ. Ông đồ kỵ với người sư đệ của ông là Hàn Phi Tử, lại còn hãm hại Hàn Phi Tử đến chết. Không những hãm hại Hàn Phi Tử mà ông ấy còn hãm hại rất nhiều học giả. Cho nên ông đã đề nghị với Tần Thủy Hoàng cho đốt sách, giết học trò, đem đốt hết những điều giáo huấn của Thánh Hiền nhiều thế hệ. Cái tội nghiệp này rất lớn. Sau đó thì Lý Tư cũng không có kết cục tốt đẹp. Ông ấy và con trai đều bị đưa ra pháp trường chém ngang lưng. Đây là không có đức chỉ có tài thì sẽ đồ kỵ tài năng.

Cho nên chúng ta dạy bảo con cái thì đầu tiên tuyệt đối phải xem trọng đức hạnh mới được. Nếu như không xem trọng đức hạnh, chúng ta có bồi dưỡng tài năng của con cái cao đến mấy đi nữa thì cuộc sống của chúng tuyệt đối sẽ không được hạnh phúc. Bởi vì một khi đã có tâm đồ kỵ thì trong lòng chúng sẽ rất đau khổ. Hơn nữa, đồ kỵ người khác cũng sẽ hình thành sự chướng ngại của người khác đối với chúng, người ta cũng sẽ đồ kỵ chúng. Cho nên điều này chúng ta phải thật là cẩn thận.

Tôi có quen với một nhà thư pháp. Ông tên là Lý Truyền Quân. Vị thầy họ Lý này đã từng đảm nhiệm nhiệm vụ chấm bài thi thư pháp. Kết quả ông phát hiện tác phẩm của một số học sinh được thầy giáo làm giúp. Điều này có hay không? Vậy chúng ta là cha mẹ hoặc giáo viên mà làm ra những hành vi như vậy, trên thực tế không phải là giáo dục con cái mà đang làm hư con cái, cho chúng có cảm giác chỉ cần đạt được mục đích thì không cần phải giữ quy tắc, không từ một thủ đoạn nào. Như vậy là đã trồng những nhân ác không tốt đẹp trong tâm linh của bọn trẻ. Sau này chúng có thể bởi vì vi phạm quy định, vi

phạm pháp luật mà bị vướng vào luật pháp. Cuộc đời chúng có thể vì thế mà bị hủy hoại.

Cho nên chữ “*đức*” mới là căn bản sự nghiệp của một đời, nếu không vun trồng cho tốt thì rất nguy hiểm. Điều này giống như một thân cây lớn mà gốc rễ không được vững chắc, thân cây càng cao, tán lá càng rộng ra thì sớm muộn gì cũng sẽ có một trận gió thổi qua là bật rễ lên. Những tình huống như vậy rất nhiều. Bởi vậy tội nghiệp của một con người thường tạo ra trong lúc họ đang đương thời, đương thế, đang lên cao như điều gặp gió. Nếu không có đức hạnh thì họ sẽ làm ra những việc rất sai lầm. Cho nên sau đó thầy Lý đã kiên quyết loại bỏ những tác phẩm mà giáo viên làm thay cho học sinh, để cho những em học sinh tự mình viết ra những bài thư pháp nhận được sự khen ngợi, để khẳng định mình.

Thầy Lý cũng từng nói với tôi rằng ông đã từng đi tìm rất nhiều thầy giáo về thư pháp, cũng tốn rất nhiều tiền để xin họ chỉ giáo nhưng kết quả ông cũng không học được bản lĩnh thật sự. Sau khi đi một vòng lớn, ông đã chán nản vì khốn khó và cũng không còn bao nhiêu tiền nữa. Cuối cùng vì ông cảm nhận rằng mình phải có sứ mệnh truyền thừa nghệ thuật mà Tổ tông để lại. Trời xanh đã không phụ người có tâm và ông cũng gặp được vị ân sư dạy ông thư pháp. Vị thầy dạy thư pháp của ông không những không thu học phí mà còn cho ông ở trong nhà để học tập.

Cho nên, các vị muốn con cái của các vị học được bản lĩnh thật sự thì tuyệt đối không phải là cứ phải bỏ ra rất nhiều tiền. Nếu như những nhà nghệ thuật này đều muốn thu rất nhiều tiền của các vị như vậy, thì thật ra đã thể

hiện ra rằng họ có đức hay là chỉ có tài năng? Khi một người không có đức chỉ có tài năng thì tài năng của họ, cảnh giới nghệ thuật của họ sẽ gặp phải chướng ngại mà không tiến xa được nữa. Bởi vì nghệ thuật cũng là sự thể hiện tâm tính của một người. Tại sao có rất nhiều tác phẩm nghệ thuật có thể làm cảm động lòng người rất sâu đậm? Bởi vì những tác phẩm đó đều là tâm cảnh của họ, lòng nhân từ của họ, có quan hệ trực tiếp đến sự tu dưỡng của họ.

Cho nên khi Thầy Lý gặp được vị thầy thư pháp này thì được dạy rất nhiều kỹ thuật tâm pháp vô cùng quan trọng. Khi thầy dạy ông xong, thầy giáo liền nói với ông rằng: *“Nếu như trò không có đức hạnh thật sự mà ta lại dạy cho trò những tài năng này là ta đã hại trò cả cuộc đời này”*. Thầy ông lại nói tiếp: *“Bởi vì ta dạy cho trò những tài năng này, có thể trong một thời gian ngắn trò sẽ có được cả danh, lẫn lợi. Trong thời gian này có thể sẽ xuất hiện tình huống nguy hiểm đến cuộc đời của trò. Lúc này trò lại không biết khiêm tốn thì sẽ chuốc lấy rất nhiều sự đổ kỵ. Trong sinh hoạt trò lại không biết tiết kiệm, cần kiệm thì rất có thể làm nảy sinh thói quen phóng phí”*.

Cho nên, chúng ta cũng nhìn thấy có rất nhiều người trong giới nghệ thuật, cũng đã từng nổi tiếng một thời, kết quả khi về già thì lại vô cùng buồn chán. Đó cũng là bởi vì có thói quen xa hoa. Cho nên thầy Lý cũng tiếp thu lời giáo huấn của thầy mình một cách sâu sắc, cũng làm theo lời giáo huấn của thầy mà khiêm tốn ở mọi nơi, mọi lúc. Ông mới 33 tuổi đã nhận được mấy giải thưởng rất lớn, hơn nữa cũng thường xuyên dạy học công ích. Tôi cũng từng mời ông đến Hải Khẩu giúp chúng tôi chỉ đạo viết thư pháp. Đi những một tuần lễ mà ông không nhận một đồng nào, thậm chí còn đem rất nhiều tiền tặng cho những

vị giáo viên ở Hải Khẩu. Cho nên, “*đức*” là quan trọng, “*đức*” là căn bản của “*vạn phúc*”, thì chữ “*phúc*” này mới xây dựng được vững chắc.

Khi xưa, lúc Lão Tử bỏ đi thì gặp một vị quan viên. Vị quan viên này hỏi Lão Tử rằng: “*Tôi có hai người con trai, tôi không biết sau này nên nhờ vả đứa nào?*”. Lão Tử liền để một ít tiền lên trên bàn, sau đó nói với hai người con trai của vị quan viên, đầu tiên nói với người con trai cả rằng: “*Chỉ cần cháu đánh cha cháu một cái thì số tiền này là của cháu*”. Người con cả cũng tương đối chất phác, nó cúi gằm đầu mà nói: “*Không được! Sao có thể đánh cha được!*”. Nó thà chết chứ không chịu nghe theo. Tiếp theo Lão Tử lại nói tương tự với người con trai thứ. Đứa con này rất thông minh lanh lợi, đầu óc chuyển biến đặc biệt nhanh nhạy. Bình thường thì cha mẹ sẽ cảm thấy đứa con nào tốt hơn? Họ có thể còn đi khắp nơi mà khoe khoang rằng: “*Các vị xem, đứa con này của tôi rất thông minh*”. Kết quả khi Lão Tử nói với nó: “*Chỉ cần cháu đánh nhẹ một cái thì số tiền này sẽ là của cháu*”. Đứa bé lập tức đi đánh cha một cái, sau đó nhanh chóng đi lấy tiền đút vào túi. Lão Tử liền nói với người cha rằng: “*Bây giờ ông biết lúc già phải dựa vào ai rồi chứ?*”.

Vị quan viên này lúc về già quả thật đã sống dựa vào người con trai cả, còn người con trai thứ của ông đến nơi khác làm ăn buôn bán. Sau này khi vị quan viên qua đời, khi tin tức người cha qua đời truyền đến tai người con trai thứ, người con trai thứ nghĩ: “*Mình có về thì cũng phải mất một khoảng thời gian, trong khoảng thời gian này không biết sẽ không kiếm được bao nhiêu tiền*”. Kết quả là ngay cả đám tang lễ của cha mình, người con này cũng không tham gia. Cho nên Lão Tử rất có trí tuệ, có thể từ hành vi của đứa bé mà suy luận được ý đồ của chúng, bởi vì kẻ coi trọng danh lợi thì sẽ khinh

nghĩa, “*trọng lợi giả tất khinh nghĩa*”. Chỉ cần xung đột với lợi ích của họ là họ nhất định sẽ không quan tâm, nhất định để lợi lộc lên hàng đầu. Có một số người đặc biệt yêu thích đối với những đứa con mà họ cảm thấy rất thông minh, lanh lợi, nhưng khi về già luôn luôn lại là được những đứa con thật thà, chất phác chăm nom.

Chúng ta cũng từng nghe nói, có một người mẹ sinh ba đứa con. Người con cả và người con thứ hai đều tốt nghiệp đại học, người con thứ ba tốt nghiệp cấp ba. Kết quả là người con nào chăm nom người mẹ? Ngược lại, người con cả và người con thứ hai càng học nhiều thì lại càng ích kỷ, chỉ biết nghĩ cho mình. Chúng ta cũng thấy có rất nhiều cha mẹ cho con ra nước ngoài du học. Con cái họ học đến cuối cùng cũng không trở về để chăm sóc cha mẹ lúc về già, luôn luôn là “*một đi không trở lại*”. Còn có người lấy vợ ở nước ngoài, cha mẹ còn phải đi ra nước ngoài để thăm nom. Thậm chí cha mẹ ở một thời gian, khi sắp ra về thì con dâu còn đem cái gì ra? Hóa đơn thanh toán. Như vậy thì cha mẹ chân thật có thể sẽ ho ra máu. Sớm biết có ngày này thì ngày xưa việc gì phải vậy, thà rằng không sinh còn hơn. Con cái không có đạo đức thì chân thật sẽ làm cho cha mẹ tức chết, chân thật là sẽ gieo hại cho gia đình, di hại cho xã hội. Cho nên giáo dục con cái, chúng ta phải biết nhìn xa, trông rộng, phải lấy đức làm căn bản.

Người giảng: Tiến sĩ Thái Lễ Húc

Nơi giảng: Đài Nam Đài Loan

Thời gian giảng: Năm 2005

Dịch giả: Tống Như Cường